

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tilauuskoulutuksen ja lukuvuosimaksullisen koulutuksen kehittäminen

Korkeakoulujen kestävän kasvun ohjelman
ohjausryhmä 6.5.2022

Kirjaukset kestävän kasvun linjauksista

- Ulkomaalaiset opiskelijat valitaan nykyisin vieraskielisiin koulutusohjelmiin pääsääntöisesti samoin perustein kuin suomalaiset opiskelijat. Korkeakoulut ottavat osan vieraskielisen koulutuksen opiskelijoista tilauskoulutukseen, jossa tilaaja valitsee opiskelijat. Selvitetään kuluvalle hallituskaudella lukuvuosimaksullisen koulutuksen ja tilauskoulutuksen yhteensopivuus korkeakoulujen kansainvälistymisen, koulutusperusteisen maahanmuuton ja liiketoiminnan näkökulmasta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja korkeakoulut käynnistävät työn, jossa tarkastellaan opiskelijavalintoja sekä koulutuksen maksullisuutta koskevia säännöksiä siitä näkökulmasta, palvelevatko ne koulutusperusteista maahanmuuttoa optimaalisesti. Tarkasteluun kuuluu mm. mahdollisuus kehittää kansainvälisesti laajassa käytössä olevaa jatkuvaa hakua korkeakouluihin, jotta korkeakoulujen vetovoima ja toimintaedellytykset voimakkaasti kilpailluilla globaaleilla koulutusmarkkinoilla paranevat ja kuinka vieraskielisen koulutuksen valinnoissa hyödynnetään YoL 36a.3 ja AMKL 28a.3 mukaista joustavaa valintaa.
- Korkeakoulut hyödyntävät yhteisten valintakokeiden järjestämiseen liittyvät kokemukset ja kehittävät todistusvalintaa. Korkeakoulut, Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö ja muut vastuuministeriöt kytkevät ja hyödyntävät rakenteilla olevat digitaaliset palvelut (esim. Korkeakoulujen digivisio, Virtual Finland) onnistuneiden ja skaalautuvien opiskelijarekrytointien tueksi.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää mahdollisiin muutoksiin liittyvät säädösmuutostarpeet ja tukee korkeakouluja niiden opiskelijavalintojen kehittämistyössä.

Nykytila

Tilauuskoulutus

- Korkeakoulu voi järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauuskoulutus).
- Tilauuskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, jossa korkeakoululla on tutkinnonanto-oikeus. Tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää korkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Korkeakoulu ei saa järjestää tilauuskoulutusta, jos on ilmeistä, että koulutus tilataan siinä tarkoituksessa, että tilauuskoulutukseen osallistuvat voisivat välttää 36 §:n mukaisen opiskelijavalinnan.
- Korkeakoulun on perittävä koulutuksen tilaajalta tilauuskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu. Koulutuksen tilaajalla on oikeus periä tilauuskoulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta sen sijaintivaltion lainsäädännön tai oman käytäntönsä mukaisia maksuja. Tilaaja ei voi kuitenkaan periä maksuja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisilta, eikä edellä mainittujen perheenjäseniltä.

Nykytila

Lukuvuosimaksullinen koulutus

- Korkeakoulun on perittävä muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen hyväksytyltä opiskelijalta vähintään 1 500 euron suuruinen maksu lukuvuodessa. Korkeakoulu päättää maksun perimiseen liittyvistä järjestelyistä.
- Maksua ei kuitenkaan peritä Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselta, eikä edellä mainittujen perheenjäseneltä.
- Korkeakoululla on oltava apurahajärjestelmä maksulliseen tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tukemiseksi.

Vaihtoehtoja tilauskoulutuksen kehittämiseen

1. Nykymalli

- Tilauskoulutus on tarkoitettu aidoille tilaajille, joilla on tarkoitus kouluttaa esimerkiksi omaa henkilökuntaansa tai kansalaisiaan suomalaisissa korkeakouluissa. Tilauskoulutusta kuitenkin käytetään vastoin alkuperäistä tarkoitusta tilaamalla koulutusta erillisille opiskelijoille, joilla ei ole todellista yhteyttä tilaajaan.

2. Tilauskoulutuksen poistaminen

- Tilauskoulutuksen poistaminen yksinkertaistaisi koulutusjärjestelmää ja estäisi mahdollisia väärinkäytöksiä, mutta tällöin omaehtoisesti koulutukseen hakeutuminen olisi ainoa vaihtoehto. Tilauskoulutusta nykyisen lain tarkoituksen mukaisesti tilaavilta poistuisi keino kouluttaa henkilökuntaansa tai kansalaisiaan ryhmissä. Korkeakoulujen mahdollisuudet koulutusvientiin vähenisivät. Malli olisi käytännössä mahdollinen vain yhdistelmänä lukuvuosimaksullisen koulutuksen kehittämisen kanssa.

Vaihtoehtoja tilauskoulutuksen kehittämiseen

3. Korkeakoululle mahdollisuus käyttää välikäsiä tilauskoulutuksessa

- Korkeakoulu toteuttaisi kansainvälisten opiskelijoiden lisäämisen liittyvän tavoitteen tilaamalla välikäsien kautta tilauskoulutusta kansainvälisistä opiskelijoista koostettaville ryhmille. Tämä menettely on vastoin nykyisen lain tarkoitusta, joten menettelyn käyttäminen vaatisi lakimuutoksen.
- Käytäntö antaisi korkeakouluille uuden joustavamman välineen kansainvälisten opiskelijoiden kouluttamiseen. Mahdollinen toteuttamisvaihtoehto on, että myös EU/ETA alueelta voitaisiin hakea koulutukseen.
- Haasteena on se, että valinnat ja opiskelijoiden asema eivät olisi yhdenvertaisia. Opiskelijoita hakeutuisi korkeakouluihin kahta eri reittiä, pääsykokeiden ja tilauskoulutuksen kautta, ja ne johtaisivat erilaisiin oikeuksiin. Tilauskoulutuksen kautta valituilla ei ole opiskelija-asemaa, eikä heillä olisi uuden mallin seurauksena myöskään edunvalvojatahoa, joka valvoisi opetuksen laatua. Nykyisessä mallissa tilaajan oletetaan olevan kiinnostunut valvomaan sitä, että tilauskoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Korkeakoulu käytännössä ulkoistaisi opiskelijavalinnat.

Vaihtoehtoja lukuvuosimaksulliseen koulutukseen

1. Nykytila:

- Nykyisten valintamenettelyjen kautta osalla korkeakouluista saattaa olla haasteita saada ulkomaalaisia opiskelijoita riittävästi tavoitteisiin verrattuna.
- Jos nykymallissa halutaan kasvattaa ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää se vähentää suomalaisten opiskelijoiden opiskelupaikkoja, ellei samalla lisätä korkeakoulujen sisäänottoa. Nykymallissa olisi mahdollista kattaa lukuvuosimaksujen tuotoilla nykyistä enemmän koulutuksen kustannuksia, jos korkeakoulut muuttavat apurahakäytäntöjään.
- Korkeakoulujen on hankala ennakoida tulovirtoja ja opetukseen käytettävissä resursseja.
- Korkeakoululla on rajalliset mahdollisuudet varmistaa haluttu määrä ulkomaalaisia opiskelijoita.

Vaihtoehtoja lukuvuosimaksulliseen koulutukseen

2. Täyskätteiset erillisvalittavat

- Lukuvuosimaksuvelvolliset opiskelijat maksaisivat opinnoistaan vähintään täydet kustannukset kattavat lukuvuosimaksut. Kyseiset tutkinnot eivät sisältyisi korkeakoulujen rahoitusmalliin. Opiskelijoilla olisi erillinen opiskelijavalinta, mutta he voisivat opiskella samoissa koulutusohjelmissä kuin muut tai opinnot voisivat olla kokonaan erilliset.
- Apurahoihin käytettävien varojen tulisi myös tulla ainakin pääosin rahoitusmallin ulkopuolelta, joko muiden kyseisessä mallissa opiskelevien opintojen lukuvuosimaksutuloista, korkeakoulun muista tuloista tai tähän tarkoitukseen erikseen varatusta erästä korkeakoulujen perusrahoituksessa. Apurahojen käyttö ei todennäköisesti oli yhtä laajamittaista kuin nykyisin, eikä nykyisellä tavalla kumoaisi lukuvuosimaksujen tavoitetta.
- Lukuvuosimaksullisten erillinen haku opintoihin helpottaisi tulovirtojen ja opetukseen käytettävissä olevien resurssien ennakoimisessa. Vapauttaisi rahoitusta suomalaisten koulutustason nostamista koskevan 50 % tavoitteen toteuttamiseen.
- Saattaisi vähentää hakijoiden määrää ainakin lyhyellä aikavälillä, hankaloittaisi ulkomaalaisia opiskelijoita koskevien tavoitteiden saavuttamista.
- Harkittu päätös tulee tehdä sen osalta rajattaisiinko näitä hakuja esimerkiksi vain työvoimapulasta kärsiville aloille.

Vaihtoehtoja lukuvuosimaksulliseen koulutukseen

3. Nykyinen malli ja täyskatteelliset yhtä aikaa

- Vieraskielisiin opintoihin valittaisiin nykyiseen tapaan sekä kaikille avoimilla hauilla, johon kaikki hakukelpoiset voisivat hakea sekä erillisillä hauilla, joiden opiskelijat maksaisivat opinnoistaan kustannukset täysin kattavat lukuvuosimaksut.
- Mallin haittana on epäselkeys, kun osa tutkinnoista olisi kokonaiskatteellisia, osa osittain lukuvuosimaksullisia ja osa ilmaisia. On mahdollista, että opiskelutaidoiltaan ja aiemmalta opintomenestykseltään hyvät hakijat tulisivat osittain katteellisesta mallista ja huonommin valintakokeessa menestyneet päätyisivät käyttämään maksullista polkua.
- Haasteena on myös se, että kokonaiskatteelliseen malliin hyväksytyt opiskelijat voisivat hakea nykyisellä väylällä kesken opiskelujen ja siirtyä maksamaan osittain katteellisia lukuvuosimaksuja. Tällaisten siirtymisten huomioiminen rahoitusmallissa olisi vaikeaa.
- Pienempi muutos nykytilaan kuin täyskatteellisuus.
- Täyskatteelliset maksut maksavilla opiskelijoilla olisi erillinen opiskelijavalinta, mutta he voisivat opiskella samoissa koulutusohjelmissa kuin muut tai opinnot voisivat olla kokonaan erilliset.

Etenemissuunnitelma

- Pohjustavat keskustelut korkeakoulujen ja järjestöjen kanssa tai vaihtoehtoja pohtivan työryhmän perustaminen syksyllä 2022
- Ratkaisuvaihtoehtojen läpikäyminen mahdollisten lisävaihtoehtojen tuottaminen
- Mahdollisen hallituksen esityksen valmistelu vuonna 2023